

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XI. Illud.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

2. Est autem hæc præsumptio juris tantum, contra quam admittitur probatio.
3. Nisi præsumptio maxima sit, tunc non facile vel præmissâ cognitione recipitur in contrarium probatio.
4. Attestationes non verisimiles, vel contra quas juris præsumptio est, non admittuntur nisi aliis adminiculis suffulciantur.

NOT. I. Si quis beneficium honorificum aut redditibus abundans cum tenui permutat, censetur permutatio fieri in fraudem v. g. interueniente Simonâ, quod non sit verisimile, vt quis maius cum minore, alio non recepto permutaturus sit, est autem hæc præsumptio juris, contra quam admittitur probatio, imò possunt adesse indicia, contra quæ præsumptio illa juris tollatur, vt si beneficium pingue labores adiunctos habeat, & persona senex sit, beneficium autem tenue quietum sit, ideòque seni & laboribus exhausto conueniens, vt *Felin. hic. notat. n. 1.*

2. Contra verò interdum maxima est præsumptio propter concurrentia indicia fraudis, vt non facile & non nisi præmissâ cognitione probatio in contrarium recipiatur. *argum. c. Super. s. de renunt. exemplum est, si senex aut valetudinarius, qui diu victurus non est, beneficium pingue cum tenui permutet cum consanguineo.*
3. **NOT. II.** Si testes producti non verisimilia dicant, seu talia contra quæ juris præsumptio est, non admittitur eorum depositio ad plenam probationem, nisi fama, vel alia indicia concurrant, vel nisi personæ valde honestæ sint, de quibus nulla suspicio corruptionis & periurij sit.

CAPITVLVM XI.

Illud.

PARAPHRASIS.

Libera mulier seruo tanquam coniux decem annis cohabitauit, ab eoque cognita fuit, postea negauit esse maritum suum;

sed vir illam sibi vxorem vindicans, exhibuit instrumentum, in quo se mutuo conjuges appellabant, & apparebat mulieri in eo donationem propter nuptias factam esse, sed mulier dicebat instrumentum esse vitiosum, & conditum in fraudem domini, atque ad hoc probandum plures testes produxit, qui asserabant dominum nunquam consentire voluisse, vt ipsam seruo desponsaret, vir è contrario instrumentum obtendit, & testes qui dicebant se vidisse mulierem annulos deferentem, quos tamen mulier repellebat, replicando se detulisse more illarum, quæ panes vendunt.

Circa hanc controuersiam respondit Alexand. III. cum in tali dubio fama viciniæ considerari debeat, fama autem loci sit, quod seruus in lecto ac mensâ tanquam vxorem habuerit (quandoquidem matrimonium est maris & feminae coniunctio indiuiduam vitæ societatem retinens) cogendam esse mulierem, vt viro affectu seruiat coniugali, præsertim si instrumentum à notario conditum sit, qui officium fideliter impleuit.

SUMMARIVM.

1. Agens petitorio iudicio, de vindicanda sibi muliere adiectâ causa, quod vxor sua sit, quas probationes afferre debeat, quæ sufficiant ad matrimonium probandum.
2. Recensentur varii modi probandi.
3. Quorum singuli licet plene matrimonium non probent, simul tamen iuncti iudicem mouere possunt ad pronuntiandum pro coniuge vindicante coniugem ex causa matrimonii.
4. Diuturna pacifica possessio vnâ cum fama seu communi opinione facit præsumptionem tituli ac juris.
5. Minor probatio requiritur ad ostendendum, prolem esse ex legitimo Matrimonio natam, quam ad pronuntiandum de matrimonio, quod sit legitimum.

Disputant hinc Canonistæ, si quis petitorio iudicio agens, mulierem sibi vindicet adiectâ causa quia vxor sua sit, quænam probationes sufficere debeant ad probandum matrimonium, sunt enim varii modi probandi, I. & expeditissimus per testes masculos aut feminas, si suspectæ non sint. *c. Super. 22. de testib.* quandoquidem causa matrimonii, si de eius constitutione agatur, non de dissolutione, fauorabilis est, quâ de re *Mascard. concl. 1022. n. 15.*

2 Alterum locum tenet parochi liber, in quo nomina contrahentium matrimonium inscribuntur, nam talis liber in quo ex publico parochi officio nuptiæ inscriptæ sunt, fidem facere debet. *argum. l. Argentarius. 19. juncta gloss. verb. condemnatus. ff. de e-dendo.*

3. Modus est per instrumentum, quo dotis & donationis propter nuptias, aliæque patrimonialia continentur, quâ de re *Mascard. conclus. 1025.* verum instrumentum ad substantiam matrimonii non pertinet, cum & sine eo contrahi possit, & quandoque instrumento confecto, nuptiæ non sequantur. *l. Neque. 13. C. de nuptiis.*

4. Est gestatio annuli certi, quod secundum morem gentis nuptias significat.

5. Si tanquam coniuges in eodem lecto, ac mensâ longo tempore cohabitent.

6. Si à vicinis communiter pro coniugibus habeantur.

Not. Vnic. Tametsi nec solum instrumentum, nec sola diuturna cohabitatio, aut nominatio, neque fama, seu communis opinio plenè matrimonium probent, tamen simul juncta sufficienter informare possunt iudicis animum, ut pro coniuge vindicante coniugem ex causâ matrimonii pronuntiet, ita sumitur *ex hoc. c.*

3 Quin imò si cum nominatione & diuturna illa cohabitatione concurrat etiam fama, seu communis opinio vicinæ, videtur id sufficere ad probandum matrimonium. *argum. c. Per tuas. 20. de probat. & sumitur*

ex hoc. c. verb. presertim, vbi gloss. id notat.

Hinc generatim infert. *Felin. n. 5. & 6.* quod diuturna pacifica possessio vna cum famâ seu communi opinione faciat præsumptionem tituli ac juris. Si tamen vsucapioni locus non sit, siue ob malam fidem ut in casu beneficii Simoniacè acquisiti, siue ob incapacitatem subiecti, ut in casu matrimonii, cui impedimentum intercedit, tunc admittenda erit probatio in contrarium, ob periculum peccati.

Id denique aduerte ex eodem Felino, minorem probationem requiri, ut proles ex legitimo matrimonio nata censeatur, quàm matrimonium secundum se legitimum in petitorio iudicio pronuntietur, propter animæ periculum, si fortè irritum sit, nam vniuersim loquendo maior probatio requiritur, cum de maiore præiudicio agitur.

CAPITVLVM XII.

Literis.

PARAPHRASIS.

Vir diuortium quoad cohabitationem & obsequia facere volebat, quod vxor incestum cum consanguineo viri commisisset & ad hoc probandum produxit testes, qui dixerunt, quod solum cum solâ, nudum cum nudâ in eodem lecto viderunt, ut ipsi credebant fornicandi causa. Ad id respondet Alexand. III. ex tali violentâ & certa suspitione diuortii sententiam promulgari posse, ita, ut viro licentia detur præmortuâ vxore aliam ducendi, sin autem vir præmoritur, vxor inuupta manere debeat.

SVM MARI VM.

1. *Præsumptio violenta plenè probat, si agatur (siue civiliter, siue criminaliter) de actu snapte natura occulto.*
2. *Incestus commissus, cum consanguineo coniugis, est impedimentum matrimonii impe-*